

FRÁSÖGN

af 261. ráðsfundi Alþjóðaðingmannasambandsins (IPU) og tengdum fundum 1.–3. nóvember 2020, fjarfundur.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sóttu fjarfundinn Sigríður Á. Andersen, formaður, Ágúst Ólafur Ágústsson, varaformaður, og Sigmundur Davíð Gunnlaugsson, auk Örnú Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar. Helstu mál á dagskrá voru umræða og ákvarðanatáka um starfsemi IPU á tímum heimsfaraldurs COVID-19, fjárhagsáætlun sambandsins og kosning forseta IPU. Um 670 þátttakendur sóttu fjarfundinn, þar af 458 þingmenn (183 þingkonur eða 40%) frá 145 ríkjum og 49 þingforsetar. Þá var mæld þátttaka ungra þingmanna (yngri en 45 ára) og voru þeir 121 eða 26,4%.

Framkvæmdastjórn IPU hélt fund 26. júní til að ræða starfið fram undan í ljósi takmarkana vegna COVID-19. Tekin var ákvörðun um að fella haustþingið niður en halda í staðinn sérstakan ráðsfund 1.–4. nóvember til að ræða og taka ákvarðanir varðandi mikilvæg mál er varða starfsemi IPU eins og fjárhagsáætlun og framkvæmd kjörs forseta IPU. Ákvörðun fundarins er í samræmi við grein 17.2 í starfsreglum IPU þar sem segir að forseti IPU geti boðað til sérstaks ráðsfundar ef hann, framkvæmdastjórn eða fjórðungur fulltrúa ráðs IPU telji það nauðsynlegt. Í framhaldinu skipaði framkvæmdastjórnin vinnuhóp, með fulltrúum allra landahópa og kvennahóps IPU, til að undirbúa fjarfund ráðsins með skrifstofu sambandsins. Vinnuhópurinn lagði fram drög að breytingu á starfsreglum varðandi fjarfund ráðsins og kjör forseta með rafrænum hætti og voru þær samþykktar af framkvæmdastjórn við upphaf ráðsfundar IPU.

Þrjú frambjóðendur buðu sig fram til embættis forseta IPU, þeir Duarte Pacheco (Portúgal), Akmal Saidov (Úsbekistan) og Muhammad Sadiq Sanjrani (Pakistan). Hinn 21. október fór fram fjarfundur á vegum IPU þar sem frambjóðendur kynntu sig og áherslur sínar og svöruðu spurningum þingmanna. Fyrirtækið *Civica Election Services* (CES) var valið af framkvæmdastjórn IPU til að sjá um framkvæmd kosninganna, þar sem fyllsta öryggis, leyndar og áreiðanleika er gætt. Þingmenn fengu sendan hlekk í tölvupósti og lykilorð í SMS-skilaboðum sem veitti þeim aðgang að kjörseðli. Kosningin hófst 1. nóvember og stóð yfir í 24 klukkustundir. Alls tóku 394 þingmenn frá 142 aðildarríkjum IPU þátt í kjörinu. Portúgalskur þingmaður og fyrrverandi formaður Tólfplús-hópsins, Duarte Pacheco, var kjörinn nýr forseti með yfirburðum til næstu þriggja ára. Þá var fráfarandi forseti IPU, mexíkóska þingkonan Gabriela Cuevas Barron, gerð að heiðursforseta sambandsins.

Cuevas Barron óskaði nýjum forseta til hamingju með kjörið og kynnti fyrir fundargestum skýrslu með þeim áherslum sem hafa einkennt formennskutíð hennar. Hún sagði mikilvægt að IPU héldi áfram á þeirri vegferð að verða opnara og gagnsærra samband þar sem áhersla væri lögð á að virkja ungt fólk og konur til þátttöku. Þá væri samstarf IPU við Sameinuðu þjóðirnar gríðarlega mikilvægt ef varanlegur árangur á að nást í málefnum mannréttinda á heimsvísu. Formenn landahópa IPU og Martin Chungong, framkvæmdastjóri IPU, þökkðu Barron vel unnin störf í þágu IPU og óskuðu henni velfarnaðar í framtíðinni.

Næst á dagskrá var umræða og afgreiðsla fjárhagsskýrslu og endurskoðaðs ársreiknings fyrir árið 2019. Cecilia Widegren frá Svíþjóð, formaður undirnefndar um fjármál IPU, kynnti skýrsluna og sagði ytri endurskoðun hafa lýst yfir ánægju með mikil gæði fjárhagsskýrslu sambandsins og faglegt samstarf við fjármálaskrifstofu IPU. Í framhaldinu samþykkti fundurinn ársuppgjör IPU fyrir árið 2019.

Framkvæmdastjóri IPU greindi frá því að rekstrarkostnaður sambandsins hefði verið minni en gert hefði verið ráð fyrir í fjárhagsáætlun á fyrri helmingi ársins 2020. Ástæða þessa

hefði verið heimsfaraldurinn því að árlegum þingum IPU, fundum og ráðstefnum hefði verið aflýst vegna ferðatakmarkana. Þá hefðu fundir í auknum mæli færst yfir í rafrænt form, sem væri ódýrari kostur þótt fjárfesta hefði þurft í tæknibúnaði. Hann sagðist búast við að svipuð þróun yrði árið á enda og fram á næsta ár. Þá kynnti Cecilia Widegren drög að fjárhagsáætlun fyrir árið 2021 fyrir hönd framkvæmdastjórnar IPU. Hún sagði að í ljósi erfiðra aðstæðna margra aðildarríkja og mikillar óvissu í heiminum af völdum kórónuveirunnar yrði árgjald aðildarríkjanna fyrir árið 2021 ekki hækkað. Þá kaus ráðið tvo nýja fulltrúa í framkvæmdastjórn IPU, þau Beatriz Argimón frá Úrúgvæ og Laurence Fehlmann Rielle frá Sviss.

Næst kynnti framkvæmdastjóri skýrslu skrifstofu IPU um starfsemi sambandsins á tímum kórónuveirufaraldursins. Hann sagði skýrsluna sýna fram á að IPU hefði hæfni og getu til að aðlagast nýjum áskorunum og óvæntum aðstæðum. Aðeins nokkrum dögum eftir að faraldurinn hefði valdið takmörkunum í aðildarríkjum hefði IPU brugðist við með því að hefja upplýsingaherferð undir yfirskriftinni *Þjóðþing á tímum heimsfaraldurs*. Í herferðinni hefði verið kallað eftir aðgerðum frá þjóðþingum aðildarríkjanna til að deila upplýsingum og viðbrögðum við faraldrinum, og voru gögnin birt á vefsvæði herferðarinnar. Afrakstur herferðarinnar var m.a. samanburður á aðgerðum þjóðþinga aðildarríkjanna hvað varðar heilsufarsaðgerðir, löggjöf, eftirlit stjórnvalda, tækni og nýsköpunarmál. Þá voru gefnar út leiðbeiningar um það hvernig þjóðþing gætu tryggt að afskipti stjórnvalda á tímum COVID-19-heimsfaraldursins tækju mið af kynjasjónarmiðum annars vegar og brytu ekki gegn mannréttindum hins vegar. Einnig voru útbúin tveggja mínútna myndbönd þar sem kynnt var hvernig þjóðþing og þingmenn hefðu brugðist við faraldrinum á heimsvísu. Herferðin hlaut mikla athygli í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum í aðildarríkjunum og fjölgaði heimsóknum á vefsvæði IPU mjög. Jafnframt hefur IPU í samstarfi við Alþjóðaheilbrigðisstofnunina (WHO) og Sameinuðu þjóðirnar staðið fyrir fjölmörgum fjarfundum þar sem þingmenn og sérfræðingar hafa haft vettvang til skoðanaskipta um heimsfaraldurinn.

Að lokum ávarpaði forseti IPU fundinn og þakkaði fyrir undangengna þrjá fundardaga og minnti þátttakendur á hversu sögulegur fundurinn væri í ljósi nýrra aðstæðna þar sem hann hefði allur farið fram á netinu. Mögulegt hefði verið að kjósa forseta og taka mikilvægar ákvarðanir varðandi starfsemi IPU á nýjum vettvangi. Þá sagði hann nauðsynlegt að þingmenn hvettu stjórnvöld til að sameina krafta sína í baráttunni gegn faraldrinum á vísindalegan hátt og styrkja enn frekar samstöðu og samstarf á heimsvísu.

Sérstök nefnd um mannréttindi þingmanna gegnir veigamiklu hlutverki innan IPU og gefur hún út viðamikla skýrslu fyrir hvert þing. Á grundvelli skýrslunnar samþykkir ráð IPU árlega fjölmargar ályktanir um brot á mannréttindum þingmanna. Nefndin vinnur mikið starf á milli þinga þar sem hún fer yfir mál þingmanna sem mannréttindi hafa verið brotin á, hvort sem um er að ræða fangelsun, hótanir, barsmíðar, mannshvarf eða dauðsfall. Nefndin hélt fjóra fjarfundi í október 2020 og tók fyrir og afgreiddi fjölda mála. Nefndin fjallaði um mál 297 þingmanna frá 19 löndum en af þessum málum eru 12 ný og varða 70 þingmenn. Skýrsla nefndarinnar var kynnt á ráðsfundi IPU og samþykkt.

Fastanefndir IPU funduðu ekki í tengslum við ráðsfundinn og ekki fór heldur fram almenn umræða þar sem fjallað er um fyrir fram ákveðin mál og ályktanir afgreiddar. Þá var kvennafundur IPU felldur niður og ekki kosið um neyðarályktun fundarins. Fyrirhugað er að halda næsta vorþing IPU í Genf í maí 2021 ef COVID-19 leyfir en að öðrum kosti verður þingið haldið sem fjarfundur. Riturum landsdeilda verða sendar nánari upplýsingar þegar nær dregur. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasviði og á vefsvæðinu <http://www.ipu.org/>.